

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO

- Utemeljen 1893 -

ZAGREB
Rockefellerova 7

SLUŽBA ZA EPIDEMIOLOGIJU KRONIČNIH MASOVNIH BOLESTI

OSOBE S INVALIDITETOM
U DOBI 65 I VIŠE GODINA

Autor:

Dr. sc. Tomislav Benjak, dr. med.

Lipanj, 2010.

Osobe s invaliditetom u dobi 65 i više godina

U Registru osoba s invaliditetom, stanje na dan 15.04.2010., registrirano je 519 033 osoba s invaliditetom od čega su 203 098 osobe starije od 65 godina (39,1% od ukupnog broja osoba s invaliditetom). Na taj način osobe s invaliditetom čine oko 11,7% ukupnog stanovništva RH* dok je prevalencija invaliditeta u dobnoj skupini 65+ 29,3%.

U navedenim dobnim skupinama podjednaka je učestalost invaliditeta kod oba spola tj. 50,3% je muških a 49,7% ženskih osoba (tablica 1). Ovakva, podjednaka, učestalost invaliditeta kod oba spola je specifičnost ovih dobnih skupina pošto je u ukupnom broju osoba s invaliditetom veća učestalost kod muškaraca tj. 59,7% u odnosu na 40,3% kod žena.

Tablica 1. Osobe s invaliditetom starije životne dobi po spolu i dobnim skupinama

Dobna skupina	Spol		Ukupno
	muški	ženski	
65-69	30496	20681	51177
70-74	26906	23978	50884
75-79	22328	25231	47559
80-84	13332	16662	29994
85+	9279	14205	23484
Ukupno	102341	100757	203098

Najveći broj osoba s invaliditetom starijih od 65 godina ima prebivalište u Gradu Zagrebu, Splitsko-dalmatinskoj te Primorsko-goranskoj županiji dok je najveća prevalencija invaliditeta u navedenoj dobnoj skupini u Splitsko-dalmatinskoj, Varaždinskoj te Krapinsko-zagorskoj županiji (Tablica 2).

Tablica 2. Prikaz broja osoba s invaliditetom u dobnoj skupini 65+, prema županijama prebivališta te prevalenciji invaliditeta na 100 stanovnika županije

Županija prebivališta	Ukupan broj	Prevalencija
GRAD ZAGREB	36007	31
SPLITSKO-DALMATINSKA	23173	35
PRIMORSKO-GORANSKA	12584	25,4
OSJEČKO-BARANJSKA	12159	24,6
ZAGREBAČKA	10402	24,2
VARAŽDINSKA	9768	34,6
KARLOVAČKA	8676	30,7
SISAČKO-MOSLAVAČKA	8183	24,4
KRAPINSKO-ZAGORSKA	8045	34,3
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	7408	32,2
ŠIBENSKO-KNINSKA	7101	32,3
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	6741	22,8
ZADARSKA	6594	25,9
BRODSKO-POSAVSKA	6365	23,8
ISTARSKA	4937	15,3
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	4768	23,2
MEĐIMURSKA	4322	26,8
POŽEŠKO-SLAVONSKA	4247	31,4
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	3678	24,4
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	3647	18,6
LIČKO-SENJSKA	3093	25,4
Nespecificirano	11200	
Ukupno RH	203098	29,3

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava koja čine oko 30% uzroka invaliditeta ili komorbiditetnih dijagnoza koje pridonose težini invaliditeta. Zatim slijede oštećenja drugih organa i organskih sustava, oštećenja središnjeg živčanog sustava te duševni poremećaji. U Hrvatskoj 29,2 % osoba s invaliditetom u dobnoj skupini 65+ ima višestruka oštećenja koja dodatno smanjuju funkcionalnu sposobnost osobe s invaliditetom (tablica 3). Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava, koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini dorzopatija (M50-M54), dok su najčešći uzroci oštećenja drugih organa i organskih sustava, koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini bolesti srca i krvnih žila (I00-I99). Najčešći uzroci oštećenja središnjeg živčanog

sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini oštećenja uzrokovanih potpunim gubitkom funkcije jednog segmenta cervikalne, torakalne ili lumbalne regije nakon prijeloma trupa kralješka te posljedicama cerebrovaskularnih bolesti (I60-I69). Najčešći uzroci duševnih poremećaja koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini organskih i simptomatskih duševnih poremećaja – demencije (F00-F09+G30).

Tablica 3. Prikaz vrsti oštećenja, temeljem Zakona o hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), kod osoba starijih od 65 godina

Vrsta oštećenja	Broj osoba
oštećenje lokomotornog sustava	60163
oštećenje drugih organa	54044
oštećenje središnjeg živčanog sustava	45913
duševni poremećaji	30772
oštećenje vida	8219
oštećenje sluha	5642
oštećenje perifernog živčanog sustava	3551
oštećenje glasovno govorne komunikacije	1300
mentalna retardacija	1062
prirođene anomalije i kromosomopatije	384
višestruka oštećenja	59314

U tablici 4. prikazani su podaci o dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao najteži oblici invaliditeta.

Tablica 4. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije	17021
F20.5	Rezidualna shizofrenija	261
F71,F72,F73	Umjerena, teška i duboka mentalna retradacija	513
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	37
G12	Spinalna mišićna atrofija	59
G71	Mišićna distrofija	45
G80	Infantilna cerebralna paraliza	121
G81	Hemiplegija	8294
G82	Para i tetraplegija	1589
H54.0	Sljepoća na oba oka	2013
H91.93	Gluhoća	238
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	623
Q90	Down sindrom	6
S48	Amputacija obje nadlaktice	58
S58	Amputacija obje podlaktice	14
S68	Amputacija obje šake	6
S78	Amputacija obje natkoljenice	69
S88	Amputacija obje potkoljenice	125
S98	Amputacija oba stopala	17
G35	Multipla skleroza	110

U skupini osoba s invaliditetom u dobnoj skupini 65+ 1819 je branitelj s invaliditetom te 9749 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća .

Prava iz sustava socijalne skrbi ostvaruje 73 794 osobe u navedenoj dobnoj skupini (36%). Na osnovu nalaza i mišljenja iz sustava socijalne skrbi i dostupnih parametara s kim živi osoba i u kojim uvjetima stanovanja dolazimo do toga da najveći broj 50 922 (69,7%) osoba živi u obitelji dok njih čak 20 288 (27,8%) živi samo, a 1461 boravi u ustanovi (2%). Preostalih 0,4% živi u samostalno, kod skrbnika, poznanika, susjeda, udomitelja ili je beskućnik. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi čak oko 20% osoba s invaliditetom starijih od 65 godina. Oko 67% osoba ostvaruje pravo na doplatak za tuđu njegu i pomoć u punom opsegu te im je Barthelov indeks od 0-60 (velika ovisnost).

Literatura:

1. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis za 2008. godinu. Zagreb, 2009.
2. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Izvještaj o osobama s invaliditetom. 2009. http://www.hzjz.hr/epidemiologija/kron_mas/invalidi09.pdf
datum pristupa stranici 15.03.2010.